

впевнено вносять елементи сучасної музики в дитячу фортепіанну літературу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ван Даньї. Дитяча фортепіанна музика Китаю: історичний аспект. Мистецькі пошуки: збірник наукових праць: Вип.4 (13). Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. С.166-170.
2. Смородський В. І. Формування виконавських навичок гри на фортепіано в учнів дитячих музичних шкіл на засадах жанрового підходу : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2015. 20 с.
3. Янь Чжихао. Проблеми фортепіанного мистецтва Китаю у працях китайських дослідників. Українська музика, 2017. Вип.4 (26). С.94-101.

Василь КОВБАСА

аспірант

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

Тернопіль, Україна

vasylkovbasa@gmail.com

ЛЮДИНА У ВЕЛИКІЙ ВІЙНІ 1914-1918 РР.

У всесвітньо-історичній перспективі Першу світову війну можна вважати більш вагомою, ніж Реформація чи Французька революція. Якщо порівнювати воєнний досвід із чинником, що радикально змінює людину, то нова індустріальна війна наближалася до так званого «осьового часу» Карла Ясперса. Фактично війна стала воротами, через які стихійні сили минулого знову прорвалися назовні, оскільки впродовж останніх десятиліть перед її вибухом їхнє «постукування знизу» було дедалі голоснішим [5, с. 13].

Що ми знаємо про Європу напередодні війни? У своїх спогадах великий австрійський письменник Стефан Цвейг надзвичайно влучно описав настрої, які панували у більшості країн: «Ніколи Європа не була сильнішою, багатшою, прекраснішою, ніколи не вірила вона так глибоко у своє прекрасне майбутнє. Вперше виникло відчуття європейської спільності, європейської національної свідомості. Наскільки безглуздими вважали державні кордони, наскільки провінційними, штучними, та несумісними з духом часу, який так прагнув згуртованості та світового братерства, є всі ці митні бар'єри та прикордонна варта» [2, с. 186].

Такої ж думки був і німецький письменник та філософ, ветеран обох світових воєн Ернс Югер: «Всі жили у лоні божевільної культури, тісніше, ніж люди до того. Все за останнім зойком моди, щогодини – якась новина,

щодня – якась вирішена проблема, щотижня – сенсація. Ще здатні створювати нове у сфері техніки, люди стояли перед кінцем мистецтва, розв'язали усі таємниці світу або принаймні вірили, що наближалися до цього якнайшвидше. Здавалося, що досягнули тієї точки кристалізації, від якої лишився крок до надлюдини [4, с. 11].

Здавалося, що у такі рецидиви варварства, як війна між народами Європи, вірили так само мало, як у відьом та привидів. Всі щиро вважали, що межі та розбіжності між націями та релігіями поступово зітруться і на континенті запанує «вічний» мир та безпека – ці найвищі блага.

І потім, що знали у 1914 році про війну після майже 50 років миру широкі маси? Вони її не бачили та навряд чи колись думали про неї. Вона була легендою, і саме віддаленість у часі зробила її героїчною та романтичною. Люди все ще уявляли її за шкільними підручниками і картинами в галереях: «Стрімкі атаки кавалеристів у барвистих мундирах, якщо смерть, то від кулі просто в серце, вся військова кампанія – суцільний переможний марш. Зухвала чоловіча пригода» [2, с. 216], – так уявлялася війна у 1914 році простій людині, а молодь навіть щиро побоювалася, що може пропустити таку хвилюючу подію.

Коли війна спалахнула в європейських містах, кожен раптово відчув себе вирваним із ланки своїх днів. Спонтелічені маси людей в ейфорії вийшли на вулиці під гребенем хвиль крові, які накочувалися на них. Під цими хвилями ставали дрібними всі цінності. Витончена культура, вишуканий розподіл задовольень – все це випарувалося в кратері інстинктів, які вже давно вважалися зниклими. Удосконалення духу, культ інтелекту – все це загинуло у відродженні варварства [4, с. 44].

За прапорами та символами, над якими багато хто вже давно скептично посміювався, люди побачили, що стоять одні навпроти одних, як у часи «прадавньої боротьби». Тоді справжнє єство людини надолужило все згаяне, давно вже пригнічені суспільством та законом пристасті, знову стали святою та єдиною істиною [4, с. 12]. «Всередині людини залишалося ще багато від звіра, який спав на зручному килимі відшліфованої, обтесаної, стерильно переплетеної цивілізації, загорнутої у буденність та звичні форми» [4, с. 15], – та коли крива лінія життя відкинула людину назад до межі примітивного існування, усі маски спали і людина знову стала голою первісною істотою вільною у своїх інстинктах. І все, що створював розум у все більш вишуканих формах, тепер слугувало лише для того, щоб збільшити силу рук до абсолютної.

Саме людина втілює свою волю вбивати і коли двоє людей стикалися у вирі битви, то зустрічалися дві істоти, з яких може залишитися живою

тільки одна. Бо ці дві істоти перебувають у прадавньому стані: у боротьбі за життя в її найчистішій формі [4, с. 17].

У траншеях не було місця для ліричних почуттів чи навіть для самоповаги: «Усе витончене розчавлювалося та нищилося, усе крихке – згоряло у яскравому полум'ї подій» [4, с. 37]. Солдат у його ставленні до смерті, у його готовності пожертвувати особистістю заради ідеї, мало знав про філософів та їхні цінності. Але у ньому та в його діях життя проявлялося більш глибоко та хвилююче, ніж здатна передати будь-яка книжка [4, с. 139]. Дні та ночі перед битвою мали особливу гостроту: «Всі труднощі зникали у несуттєвому, кожна мить ставала справжньою коштовністю. Майбутнє, турботи, весь тягар, яким переповнювались печальні години – все це відкидалося геть» [4, с. 128].

Війна стала дзеркалом, у якому було видно розпад безповоротно втраченої доби. І якщо раніше хтось питав, де шукати спасіння, у цих словах проявлявся інший, таємничий сенс, прадавнє питання, яке знову постало перед людиною тут і зараз.

Зважаючи на існування декількох суттєвих та сталих величин, у яких проявляється значення людини, особливу увагу необхідно звернути на біль.

Обставина, яка надзвичайно зміцнює важливість болю, полягає у його байдужості до нашого ціннісного світогляду. Той факт, що біль не визнає наші цінності, легко проігнорувати у спокійні часи, але на війні, коли снаряди із блискавичною швидкістю свистіли над головами, жоден ступінь інтелекту, доброчесності або мужності не є достатньо сильним, щоб відхилити ці снаряди. З тією мірою, з якою збільшувалася загроза, зростав також сумнів у значенні цінностей [1, с. 137].

Окремо взята людина сильно змінилася на цій війні, і так само змінилося ціле покоління. Картина світу більше не мала тієї впевненості, та й не могло бути інакше, зважаючи на мінливість, яка оточувала людей всі ці роки. Попереднє життя здавалося туманним сном, із яким все більше втрачався зв'язок [4, с. 57]. Людина звикла до вигляду руїн, серед яких тріумфувала смерть з її необмеженим пануванням. Разом із відчуттям непевності та загрозовості всіх сфер життя зросла також потреба людини у зверненні до того виміру, де вона може врятуватися від необмеженого панування та всюдисущості болю [3, с. 261].

Нові порядки вже просунулися далеко вперед, але цінностей, які відповідали би їм, не було видно. Якщо придивитися до особливостей цього становища, тоді кинеться у вічі суперечливий вигляд, який має людина. В тісному сусідстві поєднуються в ній найвищі організаторські

здібності та повна сліпота щодо ціни. Сюди належать віра без змісту, дисципліна без законності – одним словом, лише тимчасовий характер ідей, шляхів та особистості загалом

ЛІТЕРАТУРА:

1. Енглунд П. Захват і біль битви. Перша світова у 211 епізодах. Харків : Фоліо, 2016. 555 с.
2. Цвейг С. Світ учора. Спогади європейця. Харків : Фоліо, 2018. 411 с.
3. Юнгер Е. Авантюрне серце. Київ : Видавець Анна Клокун, 2020. 296 с.
4. Юнгер Е. Війна як внутрішнє переживання. Київ : Стилет і стилос, 2022. 136 с.
5. Юнгер Е. Вогонь і кров. Київ : Видавець Анна Клокун, 2019. 328 с.

Назарій СЛОБОДЯН

*асистент кафедри німецької філології
та методики навчання німецької мови,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
nazariy.sln@gmail.com*

НІМЕЦЬКА ЗЕМЛЯ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ У ФОЛЬКЛОРНІЙ ТРАДИЦІЇ: СФЕРА ЦІННОСТЕЙ ЧИ ІНТЕРЕСІВ?

Мотив «далекої землі, де течуть молочні й медові ріки» має давню фольклорну традицію. Першим, хто ґрунтовно дослідив соціально-утопічні легенди та проаналізував характер їхнього функціонування, був російський фольклорист К. Чистов. Як зазначає дослідник, мотив «далекої землі» присутній в усній народній творчості багатьох народів і є найбільш універсальною формою даного типу легенд [5, с. 21]. Слід зазначити, що в європейських країнах, особливо в епоху Великих географічних відкриттів, широко відомою стала легенда про неймовірні багатства Індії, Китаю і Японії, а пізніше, після експедицій Колумба і Веспуччі, стали ширитися перекази про справжні природні скарби Північної та Південної Америки.

Відомий український фольклорист і етнограф Я. Новицький досліджував образ «далеких земель» на прикладі Запорізької Січі, яка в народному фольклорі стала символом місця, де життя заможне та щасливе [2]. Цю думку розвиває І. Павленко, зазначаючи, що «саме акцентування багатства та значної кількості незаселеної та необроблюваної землі, мінімалізація праці на ній частково спровокувало масову міграцію на ці землі [3, с. 51].

Як і декілька століть тому Запорізька Січ була для українців уособленням багато та щасливого життя, сьогодні однією з таких «далеких